

تبیین قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی (۲): مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه مشمول مقررات شماره‌گذاری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۱۰/۲۱

شماره مسلسل:

۲۱۲۳۴

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

تبیین قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی (۲):
مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه مشمول مقررات شماره‌گذاری

نوع گزارش: طرح/لایحه □ راهبردی □ نظارتی □ پیش‌نویس قانونی □

نام دفتر:

دفتر مطالعات بخش عمومی (گروه سیاست‌های مالیاتی)

تهیه و تدوین کنندگان:

جواد اسکندری، مرتضی میشکار مطلق، محمدرضا عرب‌مقدم

مدیر مطالعه:

هادی ترابی‌فر

ناظر علمی:

سید عباس پرهیزکاری

گرافیک و صفحه‌آرایی:

سعید احمدعلیزاده
سمیرا صادقی‌عسکری

ویراستار ادبی:

مژگان کاظمی

واژه‌های کلیدی:

۱. قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی
۲. صورتحساب الکترونیکی
۳. سازمان امور مالیاتی کشور
۴. فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
۵. مالیات بر عایدی سرمایه

تاریخ شروع مطالعه: تیر ۱۴۰۴

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۹
۲. مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه در خصوص اشخاص غیر تجاری.....	۱۲
۲-۱. تعیین مصادیق وسایل نقلیه مشمول مالیات بر عایدی سرمایه.....	۱۲
۲-۲. معافیت‌های اشخاص غیر تجاری.....	۱۳
۲-۳. محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه.....	۱۶
۲-۴. پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه.....	۱۹
۲-۵. سایر احکام مربوط به مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیر تجاری.....	۲۰
۳. مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه در خصوص اشخاص تجاری.....	۲۱
۴. بستر اجرایی محاسبه و اخذ مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه.....	۲۳
۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۲۶
۶. پیوست‌ها.....	۲۸
۶-۱. انواع معافیت‌های مالیات بر عایدی سرمایه برای اشخاص غیر تجاری.....	۲۸
۶-۲. محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیر تجاری.....	۲۹
۶-۳. پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه توسط اشخاص غیر تجاری.....	۳۰
منابع و مأخذ.....	۳۰

فهرست شکل‌ها

شکل ۱. انواع معافیت‌های اشخاص غیر تجاری از مالیات بر عایدی سرمایه.....	۱۶
شکل ۲. مراحل محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه.....	۱۹
شکل ۳. زمان‌بندی تهیه اظهارنامه پیش‌فرض و مواعد پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه مطابق قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی.....	۲۰
شکل ۴. صورتحساب الکترونیکی فرضی انتقال وسایل نقلیه مطابق قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی.....	۲۴
شکل ۵. فرایند صدور صورتحساب الکترونیکی انتقال وسایل نقلیه.....	۲۵

تبیین قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی (۲): مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه مشمول مقررات شماره‌گذاری

Doi: [10.22034/mrc.report.21234](https://doi.org/10.22034/mrc.report.21234)

چکیده

قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی با هدف ایجاد هزینه برای فعالیت‌های سوداگرانه، بهبود عدالت مالیاتی و هدایت منابع به سمت فعالیت‌های مولد به تصویب رسیده است.

در این قانون، به‌طور کلی دو دسته اشخاص تجاری و غیر تجاری مشمول مالیات شده‌اند، اما تمرکز قانون، عمدتاً روی معاملات اشخاص غیر تجاری است.

در رابطه با اشخاص غیر تجاری، عایدی سرمایه ناشی از انتقال املاک، خودروی سواری، انواع طلا و جواهرات، انواع ارز، رم‌پول، رم‌دارایی و رم‌ارز متعلق به اشخاص غیر تجاری مشمول مالیات بر عایدی سرمایه می‌شود. نکته مهم این قانون، در نظر گرفتن معافیت‌های مختلف به‌منظور عدم درگیری با عموم اشخاص غیر تجاری و معافیت نیاز مصرفی آنهاست. برای این منظور، علاوه بر لحاظ معافیت‌های مالیاتی نظیر سرپرست خانوار، مواردی همچون تعدیل تورمی و زیان‌های ناشی از معاملات پیشین نیز در نظر گرفته شده است. در این گزارش، احکام مرتبط با مالیات بر عایدی سرمایه انتقال وسایل نقلیه ملزم به شماره‌گذاری در خصوص اشخاص غیر تجاری تشریح شده است.

در رابطه با اشخاص تجاری، بر اساس قانون مالیات‌های مستقیم، انتقال وسایل نقلیه توسط این اشخاص حسب مورد، در قالب مالیات بر درآمد صاحبان مشاغل و مالیات عملکرد اشخاص حقوقی مشمول مالیات بوده است و قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی، صرفاً برخی موارد نظیر انتقال وسایل نقلیه مشمول مقررات شماره‌گذاری غیر مرتبط با فعالیت شغلی اشخاص تجاری حقیقی و نیز اعطای معافیت انتقال خودروهای سواری دارای شماره انتظامی مناطق آزاد تجاری-صنعتی توسط اشخاص تجاری فعال در این مناطق را اصلاح کرده است.

قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی با هدف بهبود عدالت مالیاتی، کاهش سفته‌بازی در بازار دارایی‌ها، افزایش شفافیت اقتصادی و هدایت سرمایه‌ها به سمت فعالیت‌های مولد به تصویب رسیده است. این قانون از دو بخش اصلی به شرح زیر تشکیل شده است:

۱ بخش بستر اجرایی: به فرایند صدور صورتحساب الکترونیکی توسط اشخاص ثالث نظیر فرم‌ماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران برای انتقال وسایل نقلیه، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور برای انتقال املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل می‌پردازد. اطلاعات مندرج در صورتحساب الکترونیکی نظیر تاریخ انجام معامله، قیمت معامله و اطلاعات هویتی طرفین صورتحساب الکترونیکی مبنای محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت. این قانون با بهره‌گیری از اطلاعات مندرج در صورتحساب الکترونیکی، گامی مؤثر در جهت ارتقای کارایی و عدالت در نظام مالیاتی کشور به شمار می‌رود. بهره‌برداری کامل از این قانون وابستگی، زیادی به پیاده‌سازی دقیق استقرار بستر اجرایی در فرصت زمانی حداکثر بیست ماهه توسط سازمان امور مالیاتی کشور، همکاری اشخاص ثالث در صدور صورتحساب الکترونیکی و آموزش و فرهنگ‌سازی صحیح مالیاتی برای مردم خواهد داشت.

۲ بخش محاسبه و اخذ مالیات: به تشریح موارد مرتبط با محاسبه و اخذ مالیات بر عایدی سرمایه و مالیات بر درآمدهای اتفاقی پرداخته شده و شامل مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص تجاری و اشخاص غیر تجاری است. در ادامه، موضوع مالیات بر عایدی سرمایه به تفکیک برای اشخاص تجاری و غیر تجاری تشریح می‌شود.

الف) مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیر تجاری

مطابق ماده (۴۶) قانون مالیات‌های مستقیم، انتقال دارایی‌های زیر مشمول مالیات بر عایدی سرمایه خواهند بود:

۱. املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل؛

۲. خودروهای سواری دارای شماره انتظامی شخصی؛

۳. انواع طلا، نقره، پلاتین، مسکوکات آنها و جواهر آلات؛

۴. انواع ارز؛

۵. انواع رمز‌دارایی، رمز پول (به استثنای رمزریال جمهوری اسلامی ایران) و رمز ارز.

در این گزارش به تبیین مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال خودروی سواری توسط اشخاص غیر تجاری مشمول مالیات بر عایدی سرمایه پرداخته شده است. قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی با اعمال معافیت‌های متنوع از جمله معافیت‌های مختص اشخاص غیر تجاری بالای هجده سال و سرپرست خانوار، انواع انتقال‌های خاص نظیر ارث، هدیه و بلاعوض و معافیت سالانه به میزان موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم برای کلیه اشخاص غیر تجاری، اطمینان حاصل می‌کند که تقاضاهای مصرفی و نیازهای واقعی مردم مشمول مالیات بر عایدی سرمایه نشوند. برای نمونه، سرپرست خانوار در صورتی که دو خودروی سواری داشته باشد و یکی از آنها را بفروشد (به شرط دوره تملک بیش از یک سال)، انتقال وی مشمول عایدی سرمایه نخواهد بود.

در محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال خودروی سواری متعلق به اشخاص غیر تجاری پس از اعمال معافیت‌ها مراحل زیر انجام می‌گیرد:

۱ محاسبه دوره تملک: فاصله زمانی میان تاریخ تملک و تاریخ فروش.

۲ محاسبه عایدی سرمایه: مازاد قیمت فروش از قیمت خرید.

هر دو مرحله اول، بر اساس اطلاعات مندرج در صورتحساب الکترونیکی محاسبه می‌شوند. دو مورد خاص در محاسبه این دو شاخص وجود دارد:

● در مواردی که خودروی سواری فاقد صورتحساب الکترونیکی خرید باشد، به منظور تسهیل محاسبه عایدی سرمایه تمهیدهایی

در قانون در نظر گرفته شده است. برای نمونه، به منظور تعیین قیمت خرید خودروی سواری فاقد صورتحساب الکترونیکی، از مواردی نظیر ارزش روز بر مبنای قیمت مندرج در صورتحساب‌های الکترونیکی دارایی‌های مشابه، قیمت اظهاری در صورتحساب الکترونیکی خرید یا فروش، تغییرات شاخص قیمت مصرف‌کننده در طول دوره تملک و مأخذ موضوع ماده (۲۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده استفاده شده است.

● در مواردی که خودروی سواری به صورت **بلاعوض** از اعضای خانوار، پدر، مادر یا اجداد تملک‌شده باشد، تاریخ تملک و قیمت خرید آن‌ها مبنای محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه در انتقال بعدی قرار خواهد گرفت.

۳ **کسر عایدی ناشی از تورم (تعدیل تورمی):** با توجه به وضعیت تورمی کشور، به منظور حذف بخشی از ارزش ایجادشده ناشی از تورم، «عایدی ناشی از تورم» محاسبه و از کل عایدی سرمایه کسر می‌شود تا مبلغ نهایی عایدی کاهش یابد. این امر با هدف ایجاد تمایز میان سود واقعی و سود اسمی ناشی از تورم است. برای این منظور، قیمت خرید دارایی با استفاده از شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی، بر اساس آخرین اطلاعات منتشرشده از سوی مرکز آمار ایران، تعدیل می‌گردد.

۴ **کسر زیان سرمایه حاصل از معاملات گذشته:** اگر دوره تملک خودروی سواری بیش از یک سال باشد و قیمت فروش آن کمتر از قیمت خرید باشد، زیان سرمایه‌گذاری ثبت‌شده و این زیان از عایدی‌های مشمول مالیات در همان سال یا سال‌های بعد کسر می‌شود.

۵ **تعیین نرخ و محاسبه مالیات:** بسته به میزان مأخذ نهایی که از محاسبه عایدی سرمایه با کسر عایدی ناشی از تورم و زیان ناشی از معاملات گذشته محاسبه شده است، از نرخ‌های پلکانی استفاده می‌شود تا مالیات بر عایدی سرمایه محاسبه شود.

علاوه بر معافیت‌های فوق‌الذکر، در صورتی که مالیات بر عایدی سرمایه محاسبه‌شده کمتر از مالیات نقل و انتقال خودروی سواری باشد، دارایی انتقال‌یافته از مالیات بر عایدی سرمایه معاف خواهد شد.

همان‌طور که در بخش بستر اجرایی تشریح شد، مالیات قابل پرداخت مبتنی بر اظهارنامه پیش‌فرض، به اشخاص غیرتجاری اعلام می‌شود. اشخاص مذکور موظفانند سه ماه پس از اعلام به آنها، مالیات تعلق‌یافته را پرداخت کنند.

ب) مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص تجاری

در قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی علاوه بر اشخاص غیرتجاری به اشخاص تجاری نیز پرداخته شده است. قبل از تصویب قانون، انتقال وسایل نقلیه توسط اشخاص تجاری در قالب مالیات بر درآمد صاحبان مشاغل و مالیات عملکرد اشخاص حقوقی محاسبه و اخذ می‌شد. زمانی که اشخاص تجاری حقیقی یعنی صاحبان مشاغل اقدام به انتقال خودروی سواری غیرمرتبط با فعالیت شغلی خود می‌کنند با همان قواعد اشخاص غیرتجاری مشمول مالیات بر عایدی سرمایه خواهند شد.

۱. مقدمه

به‌طور کلی شناسایی درآمد، پیش‌نیاز وضع هر گونه مالیات بر درآمد از جمله مالیات بر عایدی سرمایه است. به‌عنوان نمونه، در صورتی که شخصی خودروی سواری مشمول مالیات بر عایدی سرمایه را به دیگری منتقل کند، حداقل اطلاعات مورد نیاز سازمان امور مالیاتی برای محاسبه این مالیات شامل قیمت خرید، قیمت فروش و دوره نگهداری خودروی سواری خواهد بود. فقدان زیرساخت‌های اجرایی لازم برای تولید و ثبت این اطلاعات و محاسبه مابه‌التفاوت قیمت خرید و فروش بر اساس دوره نگهداری، از موانع اصلی اجرای مالیات بر عایدی سرمایه در کشور بوده است. از سوی دیگر، در طراحی و وضع قوانین مالیاتی باید تکالیف برای همه اشخاص به گونه‌ای پیش‌بینی شود که انجام آنها ساده و قابل دسترسی باشد تا در مرحله اجرا با چالش جدی مواجه نشود و از نظر اجتماعی نیز پذیرش عمومی پیدا کند. در این راستا، استفاده از روش‌های نوین برای دریافت اطلاعات مالیاتی به جای الزام مؤدیان به تسلیم مستقیم اظهارنامه، اهمیت ویژه‌ای دارد و می‌تواند فرایند اخذ مالیات را تسهیل کند.

در این گزارش، «قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی» [۱] مورد بررسی قرار گرفته که عمدتاً به اصلاح «قانون مالیات‌های مستقیم» [۲] و «قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان» [۳] می‌پردازد. این قانون شامل دو بخش اصلی، یعنی مالیات بر عایدی سرمایه و بستر اجرایی آن است که در ادامه با محوریت مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه تشریح می‌شود. این قانون از دو بخش اصلی مالیات بر عایدی سرمایه و بستر اجرایی، تشکیل شده و در ادامه به تفکیک شرح داده می‌شود.

الف) مالیات بر عایدی سرمایه: مالیات بر عایدی سرمایه یکی از پایه‌های مالیاتی درآمدی است که با هدف افزایش هزینه فعالیت‌های سوداگرانه، ارتقای عدالت مالیاتی و حمایت از بخش‌های مولد اقتصاد طراحی شده است. بر اساس قانون مالیات‌های مستقیم [۲]، در خصوص اشخاص تجاری، انتقال وسایل نقلیه حسب مورد در قالب مالیات بر درآمد صاحبان مشاغل و مالیات عملکرد اشخاص حقوقی مشمول مالیات است و قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی [۱] صرفاً برخی استثنائات را اصلاح کرده یا معافیت‌هایی را برای این موارد در نظر گرفته است. اما در خصوص اشخاص غیر تجاری، عایدی سرمایه ناشی از انتقال دارایی‌های زیر اعمال می‌شود:

۱. املاک با انواع کاربری و حق واگذاری محل؛

۲. خودروهای سواری دارای شماره انتظامی شخصی؛

۳. انواع طلا، نقره، پلاتین، مسکوکات آنها و جواهر آلات؛

۴. انواع ارز؛

۵. انواع رمزدارایی، رمز پول (به استثنای رمزریال جمهوری اسلامی ایران) و رمز ارز.

شایان ذکر است در این قانون، برای جلوگیری از فشار مالیاتی بر عموم مردم و کنار گذاشتن نیازهای مصرفی آنها، معافیت‌های متعدد در نظر گرفته شده است تا صرفاً فعالیت‌های سوداگرانه هدف قرار گیرند. محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه در انتقال خودروی سواری اشخاص غیر تجاری، پس از اعمال معافیت‌ها، شامل مراحل محاسبه دوره تملک، محاسبه عایدی سرمایه (مازاد قیمت فروش از خرید)، کسر عایدی ناشی از تورم، لحاظ زیان‌های سرمایه‌ای و در نهایت محاسبه مالیات با نرخ‌های پلکانی است.

نکته مهم در قانون مالیات سوداگری و سفته‌بازی [۱] این است که صرف خرید یا نگهداری دارایی مشمول مالیات نمی‌شود، بلکه فقط در صورت فروش دارایی و تحقق عایدی، مالیات محاسبه و اخذ خواهد شد. به بیان دیگر، مالیات

بر عایدی سرمایه ناظر بر «انتقال دارایی» است نه «مالکیت دارایی». برای مثال، ممکن است فردی بر اساس نیازهای شخصی یا خانوادگی خود مالک ده خودروی سواری باشد؛ در این مثال صرف داشتن یا استفاده از این خودروهای سواری موجب تعلق مالیات بر عایدی سرمایه نمی‌شود، بلکه تنها در صورت فروش هر یک از خودروهای سواری و تحقق عایدی ناشی از فروش آنها، مالیات محاسبه و اخذ می‌شود.

ب) بستر اجرایی: محاسبه صحیح و دقیق مالیات بر عایدی سرمایه مستلزم دسترسی به اطلاعاتی همچون تاریخ انجام معامله، قیمت معامله و مشخصات هویتی طرفین انتقال است. به همین دلیل، در بخش بستر اجرایی قانون، سازوکار لازم برای جمع‌آوری و انتقال این اطلاعات به سازمان امور مالیاتی پیش‌بینی شده است.

فلسفه اصلی این بخش، ایجاد زیرساخت اجرایی برای ثبت و تبادل داده‌های معاملات است که در قالب «صورتحساب الکترونیکی» تولید و در پایگاه جامع اطلاعاتی موضوع ماده (۱۶۹ مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم [۲] وزارت اقتصاد ثبت می‌شود. در این راستا مطابق قانون، اطلاعات مندرج در صورتحساب الکترونیکی صادر شده نظیر تاریخ انجام معامله، قیمت معامله و اطلاعات هویتی طرفین معامله مبنای محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت. علاوه بر آن، در این بخش، سازمان امور مالیاتی کشور مکلف شده است خلاصه‌ای از اطلاعات موجود در سامانه مؤدیان نظیر صورتحساب‌های الکترونیکی خرید و فروش، محاسبه، اعلام و اخذ مالیات متعلق را به عنوان اظهارنامه پیش‌فرض تهیه کند.^۱ با توجه به توضیحات فوق، فراهم کردن امکانات صدور صورتحساب الکترونیکی پیش‌نیاز اخذ هرگونه مالیات بر عایدی سرمایه می‌باشد. در قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی [۱] به فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای اجرای قانون نظیر آماده کردن شرایط صدور صورتحساب الکترونیکی و تخصیص کارپوشه غیرتجاری به اشخاص غیرتجاری، «استقرار بستر اجرایی» اطلاق می‌شود. لازم به ذکر است طبق این قانون وزیر امور اقتصادی و دارایی موظف است استقرار بستر اجرایی را به صورت عمومی اعلام کند. بر اساس بخش بستر اجرایی قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی صدور صورتحساب الکترونیکی انتقال وسایل نقلیه ملزم به شماره گذاری برعهده فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (شخص ثالث) در زمان تعویض پلاک خواهد بود.^۲ یکی از مهم‌ترین دستاوردهای اجرای قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی، پوشش کامل معاملات از طریق تکمیل قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان [۳] و ایجاد امکان تهیه اظهارنامه پیش‌فرض است. ویژگی اصلی این روش آن است که مؤدیان تکالیف سنگینی برای ثبت اطلاعات معاملات خود نخواهند داشت؛ به‌عنوان مثال، هنگام فروش خودروی سواری، در جریان فرایند متعارف انتقال مالکیت یعنی تعویض پلاک خودروی سواری، اطلاعات معامله از سوی مراکز تعویض پلاک در قالب صورتحساب الکترونیکی به سازمان امور مالیاتی ارسال می‌شود.

در این چارچوب، اظهارنامه پیش‌فرض بر اساس اطلاعات گزارش شده توسط اشخاص ثالث (در اینجا فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران) توسط سازمان امور مالیاتی تهیه و به کارپوشه تجاری یا غیرتجاری طرفین معامله انتقال می‌یابد. به کارگیری اظهارنامه پیش‌فرض به‌عنوان رویکردی نوین، مزایای متعددی دارد که از جمله می‌توان به کاهش تکالیف مؤدیان و تسهیل فرایند تسلیم اظهارنامه در مقایسه با شیوه‌های سنتی اشاره کرد. در بخش‌های بعدی گزارش، نحوه محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه و وسایل نقلیه ملزم به شماره گذاری و صدور صورتحساب الکترونیکی آن به‌عنوان بستر اصلی اجرای قانون، تشریح می‌شود.

۱. تبصره «۱» ماده (۱۶ مکرر) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.

۲. جزء «۲» بند «ث» قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.

به منظور فهم دقیق قانون لازم است اصطلاح‌های به کار رفته تشریح شوند. در ادامه به برخی از مهم‌ترین این موارد اشاره می‌شود:

- **صورتحساب الکترونیکی:** صورتحساب یا کاربرگ (فرم) الکترونیکی است دارای شماره منحصر به فرد مالیاتی که اطلاعات مندرج در آن، در حافظه مالیاتی متناسب با نوع کسب و کار ذخیره می‌شود. مشخصات و اقلام اطلاعاتی صورتحساب الکترونیکی، متناسب با نوع کسب و کار توسط سازمان مالیاتی تعیین و اعلام می‌شود.
- **اشخاص تجاری:** کلیه اشخاص حقیقی موضوع فصل دوم از باب سوم قانون مالیات‌های مستقیم [۲] و کلیه اشخاص حقیقی که از طریق اشتغال به مشاغل موضوع «فصل چهارم از باب سوم قانون مالیات‌های مستقیم» درآمد تحصیل می‌کنند و کلیه اشخاص حقیقی مشمول «ماده (۷۷) قانون مالیات‌های مستقیم» و همچنین کلیه اشخاص حقوقی ایرانی دارای فعالیت‌های انتفاعی یا غیرانتفاعی و کلیه اشخاص حقوقی غیرایرانی که در ایران دارای شعبه، نماینده یا کارگزار یا امثال آنها هستند. در این قانون هرگاه از عبارت‌های «مؤدی» و «مؤدیبان» استفاده می‌شود، مراد اشخاص مذکور در این جزء است.
- **اشخاص غیر تجاری:** کلیه اشخاص حقیقی در کلیه مناطق کشور از جمله مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی که دارای «شماره ملی» یا «شماره اختصاصی (فراگیر) اتباع خارجی» هستند. در قوانین مالیاتی، هرگاه از عبارت «مصرف کننده نهایی» استفاده می‌شود، مراد اشخاص غیر تجاری هستند.
- **قیمت فروش:** ارزش ریالی زمان انتقال دارایی مندرج در صورتحساب الکترونیکی.
- **قیمت خرید:** ارزش ریالی زمان تملک دارایی مندرج در صورتحساب الکترونیکی.
- **قیمت خرید تعدیل شده:** حاصل ضرب «قیمت خرید» در نسبت «شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در تاریخ انتقال» به «شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو سال بعد از تاریخ تملک».

$$\text{قیمت خرید تعدیل شده} = \frac{\text{شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در تاریخ انتقال}}{\text{شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو سال بعد از تاریخ تملک}} \times \text{قیمت خرید}$$

- **دوره تملک:** مدت زمان تملک از تاریخ صدور صورتحساب الکترونیکی انتقال دارایی.
- **عایدی سرمایه:** مازاد «قیمت فروش» نسبت به «قیمت خرید».
- **زیان سرمایه:** مازاد «قیمت خرید» نسبت به «قیمت فروش».
- **عایدی ناشی از تورم:** مازاد «قیمت خرید تعدیل شده» از «قیمت خرید».
- **مالیات علی الحساب:** مالیاتی که قبل از تاریخ سررسید پرداخت مالیات، توسط اشخاص تجاری یا غیر تجاری

۱. بند «ث» ماده (۱) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.

۲. جزء «۱» بند «ج» ماده (۱) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.

۳. جزء «۲» بند «ج» ماده (۱) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.

۴. ماده (۳) قانون مالیات‌های مستقیم.

۵. ماده (۳) قانون مالیات‌های مستقیم.

۶. ماده (۳) قانون مالیات‌های مستقیم.

۷. شاخص مذکور بر اساس آخرین اعلام مرکز آمار ایران در نظر گرفته خواهد شد.

۸. بند «۱۸» ماده (۳) قانون مالیات‌های مستقیم.

۹. ماده (۳) قانون مالیات‌های مستقیم.

۱۰. ماده (۳) قانون مالیات‌های مستقیم.

پرداخت یا توسط پرداخت کنندگان وجوه به اشخاص مذکور کسر و ایصال می‌شود.

● **ارزش روز خودروی سواری:** بر مبنای مواردی از قبیل قیمت مندرج در صورتحساب‌های الکترونیکی دارایی‌های مشابه، قیمت اظهاری در صورتحساب الکترونیکی خرید یا فروش، تغییرهای شاخص قیمت مصرف‌کننده در طول دوره تملک و مآخذ موضوع ماده (۲۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده [۴] تعیین می‌شود^۲ در ادامه گزارش، با هدف تبیین «**قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی**» [۱] در حوزه مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال خودروی سواری برای اشخاص غیرتجاری و عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه مشمول مقررات شماره‌گذاری برای اشخاص تجاری موارد زیر آورده شده است:

- ۱ **مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیرتجاری:** این بخش به بررسی مصادیق دارایی‌های مشمول، معافیت‌های مالیاتی و تعیین سازوکار محاسبه و اخذ مالیات می‌پردازد.
- ۲ **مالیات بر درآمد (عایدی سرمایه) اشخاص تجاری:** با وجود اینکه اشخاص تجاری پیش‌تر مشمول مالیات بر درآمد بوده‌اند، این بخش به موارد خاصی که قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی نظیر انتقال‌های غیر مرتبط با فعالیت شغلی اشخاص حقیقی تجاری و معافیت معاملات در مناطق آزاد تجاری-صنعتی می‌پردازد.
- ۳ **صدور صورتحساب الکترونیکی انتقال وسایل نقلیه:** پیش از تشریح احکام مرتبط با مالیات بر عایدی سرمایه انتقال وسایل نقلیه، لازم است فرایند ثبت اطلاعات معاملات در قالب صورتحساب الکترونیکی به‌عنوان بستر محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه بیان شود.

۲. مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه در خصوص اشخاص غیرتجاری

اشخاص غیرتجاری شامل همه افراد حقیقی در سراسر کشور، از جمله مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی هستند که دارای «شماره ملی» یا «شماره اختصاصی (فراگیر) برای اتباع خارجی» می‌باشند. این افراد، در زمان انتقال دارایی‌های موضوع ماده (۴۶) قانون مالیات‌های مستقیم [۲]، مشمول مالیات بر عایدی سرمایه خواهند شد. در این بخش به تبیین احکام مرتبط با انتقال خودروی سواری توسط اشخاص غیرتجاری پرداخته خواهد شد. به‌منظور تبیین احکام مرتبط با اشخاص غیرتجاری ابتدا مصادیق وسایل نقلیه مشمول مالیات بر عایدی سرمایه تشریح خواهد شد. سپس در ادامه معافیت‌های در نظر گرفته شده برای اشخاص غیرتجاری ذکر می‌شود و بعد از آن به نحوه محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه انتقال وسایل نقلیه، مواعد پرداخت آن و سایر احکام مرتبط با انتقال وسایل نقلیه پرداخته خواهد شد.

۲-۱. تعیین مصادیق وسایل نقلیه مشمول مالیات بر عایدی سرمایه

تبیین احکام مالیات بر عایدی سرمایه، از تعیین مصادیق وسایل نقلیه مشمول این مالیات آغاز می‌شود. وسایل نقلیه ملزم به شماره‌گذاری به دو دسته تقسیم می‌شوند:

- ۱ **خودروهای سواری شخصی:** این دسته مشمول مالیات بر عایدی سرمایه هستند.
- ۲ **سایر وسایل نقلیه:** این موارد مشمول مالیات بر عایدی سرمایه نیستند، اما همچنان مشمول قوانین صدور صورتحساب الکترونیکی می‌شوند. اتوبوس، کامیون، موتورسیکلت و خودروهای کشاورزی از جمله مواردی هستند که ذیل این بخش قرار می‌گیرند و از حوزه مالیات بر عایدی سرمایه خارج هستند.

۱. ماده (۳) قانون مالیات‌های مستقیم.
۲. بند «۴» تبصره «۱» ماده (۴۸) قانون مالیات‌های مستقیم.

بنابراین در این قانون، فقط خودروهای سواری شخصی موضوعیت دارند و سایر دسته‌بندی‌ها در محاسبه مالیات کنار گذاشته می‌شوند.

۲-۲. معافیت‌های اشخاص غیر تجاری

در محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیر تجاری، معافیت‌های گوناگونی به منظور عدم درگیری با عموم جامعه و حمایت از خانوارها در نظر گرفته شده است. تعدد و میزان معافیت‌های این قانون به گونه‌ای است که تعداد بسیار کمی از اشخاص غیر تجاری مشمول این مالیات می‌شوند. معافیت‌های در نظر گرفته شده در این قانون به طور کلی به دو بخش **معافیت موقت و معافیت‌های دائمی** تقسیم می‌شود. در ادامه هر بخش به تفکیک تشریح می‌شوند.

الف) معافیت موقت: این معافیت به دوره زمانی سه سال ابتدایی پس از استقرار بستر اجرایی (فراهم شدن امکان صدور صورتحساب الکترونیکی) اطلاق می‌شود که انتقال خودروهای سواری تملک‌شده پیش از استقرار بستر اجرایی، مشمول مالیات بر عایدی سرمایه نخواهد بود.^۱ منظور از «استقرار بستر اجرایی» این است که زیرساخت‌های لازم برای اجرای قانون فراهم شده و وزیر امور اقتصادی و دارایی نیز این موضوع را به صورت عمومی اعلام کرده باشد. به بیان ساده‌تر، خودروهای سواری که قبل از شروع سراسری اجرای قانون خریداری شده‌اند، حتی اگر تعدادشان زیاد باشد، در زمان فروش مشمول مالیات بر عایدی سرمایه نمی‌شوند.

«معافیت موقت» در قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی [۱] به عنوان یک سیاست تنظیمی و دوره گذار طراحی شده است که هدف آن، هم‌زمان ۱. کاهش ریسک به‌روز رفتارهای هیجانی و اختلال‌زا در سمت تقاضا، ۲. تحریک عرضه در کوتاه‌مدت و ۳. فراهم‌سازی شرایط اجرای تدریجی و کم‌هزینه قانون است؛ به نحوی که ضمن تحقق اهداف مالیاتی و مقابله با سوداگری، از وارد شدن فشار غیر ضرور بر بازار و خانوارها نیز پیشگیری شود. از سوی دیگر، این معافیت موقت با تشویق دارندگان دارایی به فروش در این بازه سه ساله، جهت استفاده از معافیت مذکور، موجب افزایش عرضه در بازار می‌شود و عامل شوک طرف عرضه و کاهش قیمت‌ها در راستای اهداف تنظیمی قانون خواهد بود.

ب) معافیت‌های دائمی: این معافیت‌ها پس از پایان دوره سه‌ساله معافیت موقت اعمال می‌شوند و بدین معناست که با پایان یافتن آن دوره، لزوماً فروش همه خودروهای سواری مشمول مالیات نخواهد بود. به عبارت دیگر با توجه به اینکه هدف این است که فقط معاملات سوداگرانه و غیر مصرفی مشمول مالیات شوند، لذا علاوه بر معافیت‌های موقت، معافیت‌های دائمی متنوعی با هدف جلوگیری از درگیر شدن عموم جامعه در قانون پیش‌بینی شده است.

بنابراین بعد از پایان دوره سه‌ساله هم اگر کسی خودروی سواری شخصی‌اش را در شرایطی بفروشد که مشمول معافیت‌های دائمی باشد، مشمول مالیات نخواهد داشت. این نوع معافیت‌ها شامل معافیت‌های تعدادی، مختص سرپرست خانوار، انتقال‌های خاص و آستانه‌های قانونی می‌باشد. در ادامه این موارد نیز به تفکیک تشریح می‌شوند.

۱ معافیت‌های تعدادی: انتقال‌های صورت‌گرفته توسط اشخاص غیر تجاری بالای هجده سال که مالک تمام یا بخشی از خودروی

سواری دیگری نبوده و دوره تملک خودروی سواری آنها بیش از یک سال باشد، از مالیات بر عایدی سرمایه معاف خواهند شد. بر اساس این معافیت، اشخاص غیر تجاری بالای ۱۸ سال در صورتی که تنها مالک یک خودروی سواری باشند و آن را حداقل به مدت یک سال در اختیار داشته باشند، هنگام فروش خودروی سواری از پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه معاف خواهند بود.

در مقابل، چنانچه فرد علاوه بر خودروی سواری مورد نظر مالکیت کامل یا جزئی از خودروی سواری دیگری را داشته باشد، مشمول این معافیت نمی‌شود. به عنوان مثال، اگر فردی صرفاً مالک یک خودروی سواری است و از زمان خرید آن نیز بیش از یک سال گذشته باشد، در زمان فروش از پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه معاف خواهد بود. در مثال قبل، اگر فردی که مالک خودروی سواری است، خودروی سواری دیگری به صورت کامل داشته باشد یا مثلاً سه دانگ از آن را داشته باشد، در هنگام فروش خودروی سواری خود، مشمول مالیات خواهد بود.

۱. بند «ه» ماده (۴۷) قانون مالیات‌های مستقیم.

همچنین در صورت خرید خودروی سواری جدید و فروش خودروی سواری اولیه (با دوره تملک بیشتر از یک سال) حداکثر ظرف شش ماه، انتقال خودروی سواری اولیه مشمول مالیات نخواهد شد.

این معافیت با هدف جلوگیری از اخذ مالیات از انتقال‌های انجام شده که با هدف معاوضه یا اصطلاحاً تبدیل به احسن انجام می‌شود، در نظر گرفته شده است. به بیان دیگر، اگر شخص غیر تجاری طی حداکثر شش ماه تنها خودروی سواری خود با دوره تملک بیشتر از یک سال را تعویض کند، معاف از مالیات بر عایدی سرمایه خواهد بود. در واقع چون تعویض خودروی سواری فعالیت سوداگرانه نیست، با این معافیت شرایط تعویض خودروی سواری بدون پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه فراهم شده است.

سفه معافیت تعدادی برای اشخاص غیر تجاری بالای هجده سال در انتقال یک خودروی سواری، مبتنی بر تفکیک نیاز مصرفی از فعالیت سوداگرانه است. قانون با این معافیت قصد دارد استفاده شخصی و متعارف افراد از یک وسیله نقلیه را از شمول مالیات بر عایدی سرمایه خارج کند و در عین حال امکان تعویض یا ارتقای خودروی سواری (تبدیل به احسن) را بدون تحمیل بار مالیاتی فراهم آورد.

۲ سرپرست خانوار: در قانون علاوه بر معافیت تعدادی برای عموم اشخاص غیر تجاری بالای هجده سال، برای سرپرست خانوار معافیت ویژه‌ای در نظر گرفته شده است. بر اساس متن قانون، سرپرست خانوار در صورتی که مالک دو خودروی سواری باشد، در زمان انتقال هر یک از آنها مشمول مالیات نمی‌شود. در واقع سرپرست خانوار امکان انتقال خودروی سواری دوم خود را با رعایت شرط دوره تملک بیشتر از یک سال دارد.^۱

همچنین علاوه بر موارد فوق، امکان نقض محدودیت دوره تملک برای سرپرست خانوار هر پنج سال یک بار، فراهم شده است. در واقع برای سرپرستان خانوار، شرط دوره تملک بیشتر از یک سال، در هر پنج سال یک بار در نظر گرفته نمی‌شود.^۲ برای مثال، اگر سرپرست خانوار مالک دو خودروی سواری بوده، از زمان خرید هر دو نیز بیش از یک سال گذشته باشد، در زمان فروش آنها معاف از مالیات بر عایدی سرمایه خواهد بود. حال اگر دوره تملک خودروی سواری فروخته شده کمتر از یک سال باشد و او در پنج سال گذشته از این معافیت استفاده نکرده باشد، باز هم انتقال خودروهای سواری او مشمول مالیات بر عایدی سرمایه نخواهد بود.

در مورد سرپرست خانوار که دارای دو خودروی سواری است و خودروی سوم را خریداری می‌کند، در صورتی که در فاصله شش ماهه پس از خرید خودروی سواری سوم، اقدام به فروش یکی از دو خودروی سواری قبلی خود (با دوره تملک بیشتر از یک سال) کنند، مشمول مالیات نخواهد بود.^۳

فلسفه پیش‌بینی معافیت ویژه برای سرپرست خانوار را می‌توان در حمایت از نیازهای متعارف و اساسی خانواده دانست. سرپرست خانوار به‌طور معمول برای اداره خانواده نیازمند دسترسی به حداقل دو خودروی سواری جهت تأمین نیازهای مربوط به امور روزمره اعضای خانواده است. از این رو، با اعطای معافیت‌های خاص در انتقال دو خودروی سواری و نیز امکان استفاده محدود از معافیت در دوره‌های پنج‌ساله در قانون، تلاش شده است ضمن جلوگیری از فشار مالیاتی مضاعف بر خانواده‌ها، تناسبی میان عدالت مالیاتی و رفاه اجتماعی برقرار شود.

۳ انتقال‌های خاص: عایدی سرمایه حاصل از انتقال قهری نظیر ارث^۴ و همچنین انتقال به صورت بلاعوض نظیر هدیه و وقف مشمول مالیات بر عایدی سرمایه نمی‌شود.^۵

فلسفه معافیت انتقال‌های خاص از مالیات بر عایدی سرمایه، عمدتاً بر پایه رعایت ملاحظات اجتماعی است.

هدف اصلی مالیات بر عایدی سرمایه، اخذ مالیات از عایدی‌های سرمایه‌ای است که فراتر از معافیت‌های مصوب قانون حاصل شده‌اند. در این

۱. تبصره «۱» بند «ب» ماده (۴۷) قانون مالیات‌های مستقیم.

۲. تبصره «۱» بند «ب» ماده (۴۷) قانون مالیات‌های مستقیم.

۳. تبصره «۲» بند «ب» ماده (۴۷) قانون مالیات‌های مستقیم.

۴. بند «و» ماده (۴۷) قانون مالیات‌های مستقیم.

۵. بند «ح» ماده (۴۷) قانون مالیات‌های مستقیم.

چارچوب، انتقال دارایی‌ها از طریق ارث که بدون اراده و قصد شخص انجام می‌گیرد، مشمول مالیات بر عایدی سرمایه نمی‌شود. با این حال، در صورت انتقال مجدد دارایی توسط وراث، بررسی شمول مالیات عایدی سرمایه بر اساس قواعد تصریح شده در قانون صورت می‌گیرد. نکته حائز اهمیت این است که در تعیین «قیمت خرید» دارایی برای وراث، ارزش روز دارایی در تاریخ فوت متوفی مبنای محاسبه قرار می‌گیرد. به بیان دیگر، مطابق قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی [۱]، عایدی سرمایه متوفی از زمان خرید وی تا زمان فوت ایشان، به طور کامل کسر شده است؛ به گونه‌ای که تنها عایدی سرمایه‌ای که از زمان فوت متوفی تا زمان فروش دارایی توسط وراث تحقق یافته، مشمول مالیات خواهد بود. این رویکرد موجب می‌شود از یک سو بر عایدی حاصل از انتقال قهری دارایی مالیات بر عایدی سرمایه وضع نشود و از سوی دیگر، عدالت مالیاتی در خصوص عایدی واقعی وراث از زمان تملک تا انتقال دارایی برقرار شود. در خصوص هدیه و وقف نیز هدف اصلی معمولاً کسب سود اقتصادی نیست، بلکه بیشتر انگیزه‌های خانوادگی و خیرخواهانه مورد نظر انتقال دهنده است و از همین حیث، در قانون این نوع انتقال‌ها از مالیات بر عایدی سرمایه معاف شده است.

۴- معافیت پایه: مطابق قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی [۱]، تمام عایدی حاصل از انتقال دارایی‌ها به طور کامل مشمول مالیات نمی‌شود، بلکه برای محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه، معافیت پایه‌ای به میزان معافیت مقرر در ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم [۲] در نظر گرفته شده است که از مجموع عایدی سرمایه حاصل از انتقال همه دارایی‌های مشمول مالیات بر عایدی سرمایه کسر می‌شود. معافیت پایه مختص اشخاص بالای هجده سال بوده و صرفاً برای انتقال دارایی‌هایی با دوره تملک یک سال یا بیشتر قابل استفاده است. اما اگر در هر سال، از این معافیت به صورت کامل استفاده نشود، میزان معافیت کسر نشده برای انتقال دارایی‌های با دوره تملک کمتر از یک سال نیز قابل استفاده خواهد بود.

هدف قانون از پیش‌بینی معافیت پایه، تفکیک عایدی واقعی حاصل از افزایش ارزش دارایی از بخشی از عایدی اسمی ناشی از هزینه‌هایی نظیر تعمیر و نگهداری دارایی است. در بسیاری از موارد، مالکان دارایی‌ها برای حفظ و نگهداری آنها متحمل هزینه‌هایی می‌شوند که ماهیتاً بخشی از عایدی نهایی فروش را تشکیل می‌دهد، اما به دلیل غیرقابل شناسایی بودن این هزینه‌ها در عمل، امکان کسر مستقیم آنها از عایدی وجود ندارد. از این رو، قانون با در نظر گرفتن یک معافیت پایه، در واقع بخشی از این هزینه‌های ضمنی و غیرقابل احصا را به رسمیت شناخته و اطمینان حاصل کرده است که تنها عایدی واقعی و خالص مشمول مالیات قرار گیرد.

علاوه بر این، در طراحی این معافیت پایه، تلاش شده است میان عایدی حاصل از انتقال بزرگ و کوچک تفاوت ایجاد کند؛ بدین معنا که اشخاصی که از عایدی‌های سرمایه کوچک‌تری برخوردارند، به طور نسبی نرخ مؤثر مالیاتی پایین‌تری خواهند داشت، در حالی که با افزایش میزان عایدی، نرخ مؤثر مالیات افزایش می‌یابد. در نتیجه، معافیت پایه کمک می‌کند. اولاً؛ معاملات با عایدی‌های خرد از شمول مالیات بر عایدی سرمایه خارج شوند و سطح درگیری اجتماعی قانون کاهش پیدا کند. ثانیاً؛ در نظر گرفتن این سقف معافیت به نوعی پوشش دهنده هزینه‌هایی مانند هزینه نوسازی دارایی‌ها، تعمیرها و هزینه‌های نگهداری است تا مالیات صرفاً بر سود خالص و واقعی وضع شود.

۵- آستانه مالیات نقل و انتقال: در صورتی که مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال خودروی سواری با دوره تملک یک سال و بیشتر از آن، کمتر از مالیات نقل و انتقال موضوع ماده (۳۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده [۴] باشد، خودروی سواری مذکور مشمول مالیات نخواهد بود.^۱

به عبارت دیگر، در صورتی که مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال خودروی سواری با دوره تملک بیش از یک سال، کمتر از مالیات نقل و انتقال باشد، فقط مالیات نقل و انتقال دریافت می‌شود و مالیات بر عایدی سرمایه مطالبه نخواهد شد.

هدف از این معافیت، جلوگیری از اخذ دو مالیات هم‌زمان در یک انتقال خودروی سواری است و مطابق قانون در چنین شرایطی صرفاً مالیات نقل و انتقال محاسبه و اخذ خواهد بود. این نوع معافیت با هدف جلوگیری از اخذ هم‌زمان دو مالیات بر یک انتقال واحد است. معافیت‌های در نظر گرفته شده در قانون شامل معافیت موقت و معافیت‌های دائمی به صورت خلاصه در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. انواع معافیت‌های اشخاص غیر تجاری از مالیات بر عایدی سرمایه

مأخذ: یافته‌های گزارش.

۳-۲. محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه

مطابق قانون، فرایند محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال خودروهای سواری به‌طور خلاصه در پنج مرحله به شرح زیر انجام می‌شود:

- مرحله اول: محاسبه دوره تملک

بر اساس اطلاعات مندرج در صورت‌حساب الکترونیکی، دوره تملک خودروی سواری انتقال یافته با محاسبه فاصله زمانی میان تاریخ تملک و تاریخ فروش تعیین می‌شود. همچنین در صورت عدم وجود صورت‌حساب الکترونیکی خرید، تاریخ مندرج در سند رسمی مالکیت خودروی سواری^۱ به‌عنوان تاریخ تملک آن در نظر گرفته می‌شود.^۲ لازم به ذکر است اگر خودروی سواری از اعضای خانوار، پدر، مادر یا اجداد به‌صورت بلاعوض تملک شده باشد، تاریخ تملک اعضای خانوار در انتقال بعدی مبنای محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت.^۳

- مرحله دوم: محاسبه عایدی سرمایه

عایدی سرمایه حاصل از انتقال خودروی سواری از طریق کسر قیمت خرید از قیمت فروش بر اساس اطلاعات مندرج در صورت‌حساب الکترونیکی محاسبه می‌شود. همچنین در صورت عدم وجود صورت‌حساب الکترونیکی خرید، ارزش روز خودروی سواری در زمان استقرار

۱. در قانون بیان شده است که در صورت عدم دسترسی به سند رسمی مالکیت خودروی سواری، تاریخ استقرار بستر اجرایی به‌عنوان تاریخ تملک خودروی سواری در نظر گرفته می‌شود. با توجه به اینکه فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تمام انتقال‌های مذکور را ثبت کرده است، به همین دلیل چنین حالتی برای انتقال خودروی سواری امکان‌پذیر نخواهد بود.
۲. بند «و» ماده (۴۸) قانون مالیات‌های مستقیم.
۳. تبصره «۷» ماده (۴۹) قانون مالیات‌های مستقیم.

بستر اجرایی برای محاسبه مالیات لحاظ می‌شود. این کار به نوعی تخفیف مالیاتی برای خودروهای سواری است که قبل از اجرای سراسری قانون خریداری شده و در دوره معافیت موقت هم فروخته نشده‌اند.^۱

لازم به ذکر است اگر خودروی سواری از اعضای خانوار، پدر، مادر یا اجداد به صورت بلاعوض تملک شده باشد، ارزش مندرج در صورت حساب الکترونیکی تملک اعضای خانوار در انتقال بعدی مبنای محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت.^۲

– مرحله سوم: کسر عایدی ناشی از تورم (تعدیل تورمی)

با توجه به وضعیت تورمی کشور ایران، با هدف حذف اثر تورم از عایدی سرمایه محاسبه شده، عایدی ناشی از تورم از عایدی سرمایه کسر می‌شود. فلسفه تعدیل تورم در محاسبه عایدی سرمایه مطابق قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی [۱]، تمایز قائل شدن بین سود واقعی و سود اسمی است. برای محاسبه عایدی ناشی از تورم لازم است قیمت خرید بر اساس شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی بر اساس آخرین اعلام مرکز آمار ایران تعدیل شود. بر این اساس، مطابق دوره تملک وسیله نقلیه موضوع انتقال، یکی از حالت‌های زیر رخ می‌دهد:

- اگر دوره تملک کمتر از دو سال باشد، کل مابه‌التفاوت قیمت خرید و فروش (عایدی سرمایه) بدون تعدیل تورمی مشمول مالیات می‌شود.
- در صورتی که دوره تملک بیشتر از دو سال و کمتر از پنج سال باشد، پنجاه درصد تعدیل تورم لحاظ می‌شود؛ یعنی، نیمی از عایدی ناشی از تورم از عایدی سرمایه کسر می‌شود.

- در صورتی که دوره تملک پنج سال یا بیشتر باشد، با احتساب کامل تعدیل تورم، تنها سود واقعی مشمول مالیات می‌شود؛ یعنی، تمام عایدی ناشی از تورم از عایدی سرمایه کسر خواهد شد.^۳

همچنین با افزایش طول دوره تملک بیش از پنج سال، به دلیل کاهش تدریجی ارزش اسمی عایدی حاصل از دو سال اول که در تعدیل تورم لحاظ نمی‌شود، نرخ مؤثر مالیاتی کاهش می‌یابد که این رویکرد منطبق با اهداف تنظیمی قانون در تمایز بین سوداگری کوتاه‌مدت و سرمایه‌گذاری بلندمدت است.

مثال ۱: فرض کنید شخص (الف) در سال ۱۴۰۲ خودروی سواری خود را به قیمت ۵۰۰ میلیون تومان خریده است و اکنون در سال ۱۴۰۳ با قیمت یک میلیارد تومان در حال فروش آن است. عایدی این انتقال بدون تعدیل تورمی برابر با ۵۰۰ میلیون تومان خواهد بود. در این مثال، چون دوره تملک کمتر از دو سال است، هیچ‌گونه تعدیل تورمی صورت نمی‌گیرد و عایدی سرمایه مشمول مالیات معادل ۵۰۰ میلیون تومان می‌شود.

مثال ۲: فرض کنید شخص (الف) خودروی سواری خود را در سال ۱۳۹۹ با قیمت ۵۰۰ میلیون تومان خریده و با قیمت یک میلیارد تومان در سال ۱۴۰۳ قصد فروش دارد. دوره تملک این خودروی سواری، بیشتر از دو سال و کمتر از پنج سال است (چهار سال)، صرفاً به میزان پنجاه درصد تعدیل تورمی در محاسبه عایدی سرمایه لحاظ می‌شود. برای محاسبه عایدی ناشی از تورم باید قیمت خرید تعدیل شده محاسبه شود. برای محاسبه قیمت خرید تعدیل شده، مطابق زیر عمل می‌شود:

$$\text{قیمت خرید} = \frac{\text{شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال ۱۴۰۳}}{\text{شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال (۱۳۹۹+۲=۱۴۰۱)}} \times \text{قیمت خرید تعدیل شده}$$

شایان ذکر است شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی بر اساس اعلام مرکز آمار ایران در نظر گرفته می‌شود.

$$۹۳۱ \cong ۵۰۰ \times \frac{۲۷۱,۷}{۱۴۵,۸} = \text{قیمت خرید تعدیل شده}$$

۱. بند «و» ماده (۴۸) قانون مالیات‌های مستقیم.

۲. تبصره «۷» ماده (۴۹) قانون مالیات‌های مستقیم.

۳. تبصره «۲» ماده (۴۹) و بند «ه» ماده (۴۸) قانون مالیات‌های مستقیم.

قیمت خرید تعدیل شده برابر ۹۳۱ میلیون تومان می‌شود. بنابراین عایدی ناشی از تورم برابر است با:

$$۹۳۱ - ۵۰۰ = ۴۳۱ = \text{عایدی ناشی از تورم}$$

مطابق محاسبات انجام شده، از ۵۰۰ میلیون تومان عایدی سرمایه، به میزان ۴۳۱ میلیون تومان در اثر تورم عایدی حاصل شده است و به علت دوره تملک کمتر از پنج سال نصف این میزان از مالیات معاف شده است. بنابراین، ۲۱۵،۵ میلیون تومان از ۵۰۰ میلیون تومان عایدی سرمایه کسر می‌شود و عایدی سرمایه مشمول مالیات معادل ۲۸۴،۵ میلیون تومان خواهد شد.

مثال ۳: فرض کنید شخص (الف) خودروی سواری خود را در سال ۱۳۹۵ با قیمت ۵۰۰ میلیون تومان خرید و با قیمت یک میلیارد تومان در سال ۱۴۰۳ قصد فروش دارد. با توجه به اینکه دوره تملک خودروی سواری وی هشت سال است و بیشتر از پنج سال است، **تعدیل تورمی** در محاسبه عایدی سرمایه لحاظ می‌شود. برای محاسبه عایدی ناشی از تورم باید قیمت خرید تعدیل شده محاسبه شود. برای محاسبه قیمت

$$\text{قیمت خرید} = \frac{\text{شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال ۱۴۰۳}}{\text{شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال (۱۳۹۵+۲=۱۳۹۷)}} \times \text{قیمت خرید تعدیل شده}$$

لازم به ذکر است شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی بر اساس اعلام مرکز آمار ایران در نظر گرفته می‌شود.

$$۳۵۰۱ \cong ۵۰۰ \times \frac{۲۷۱,۷}{۳۸,۸} = \text{قیمت خرید تعدیل شده}$$

قیمت خرید تعدیل شده برابر ۳ میلیارد و ۵۰۱ میلیون تومان می‌شود. بنابراین عایدی ناشی از تورم برابر است با:

$$۳۵۰۱ - ۵۰۰ = ۲۹۹۹ = \text{عایدی ناشی از تورم}$$

مطابق محاسبات انجام شده، به میزان ۲۹۹۹ میلیون تومان در اثر تورم عایدی حاصل شده است و به علت دوره تملک بیشتر از پنج سال، این میزان از مالیات معاف شده است. بنابراین، عایدی سرمایه مشمول مالیات معادل صفر خواهد شد.

- مرحله چهارم: کسر زیان سرمایه ناشی از زیان معاملات گذشته (استهلاک)

در صورتی که دوره تملک خودروی سواری بیشتر از یک سال و قیمت خرید بیشتر از قیمت فروش باشد، زیان ناشی از این انتقال ثبت و این زیان‌ها تحت عنوان استهلاک از مجموع عایدی‌های مشمول مالیات در همان سال یا سال‌های آتی، کسر می‌شود. البته زیان سرمایه فقط در صورتی لحاظ می‌شود که بدون احتساب عایدی ناشی از تورم، قیمت فروش کمتر از قیمت خرید باشد.^۱
مثال ۴: فرض کنید در مثال ۲، شخص (الف) از معاملات گذشته خود ۵۰ میلیون تومان زیان انباشته داشته است. حال زیان ۵۰ میلیون تومانی معاملات گذشته از ۲۸۴،۵ میلیون تومان عایدی سرمایه مشمول مالیات کسر شده و ۲۳۴،۵ میلیون تومان باقی مانده مشمول مالیات بر عایدی سرمایه خواهد شد.

- مرحله پنجم: تعیین نرخ و محاسبه مالیات

نرخ مالیات بر عایدی سرمایه بر اساس دوره تملک و عایدی سرمایه مشمول (مأخذ) تعیین می‌شود. اگر دوره تملک یک سال یا بیشتر باشد، نرخ مالیات بر اساس پلکان درآمدی ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم [۲] خواهد بود که مطابق با آخرین به‌روزرسانی آن در سال ۱۴۰۴ به شرح زیر است:

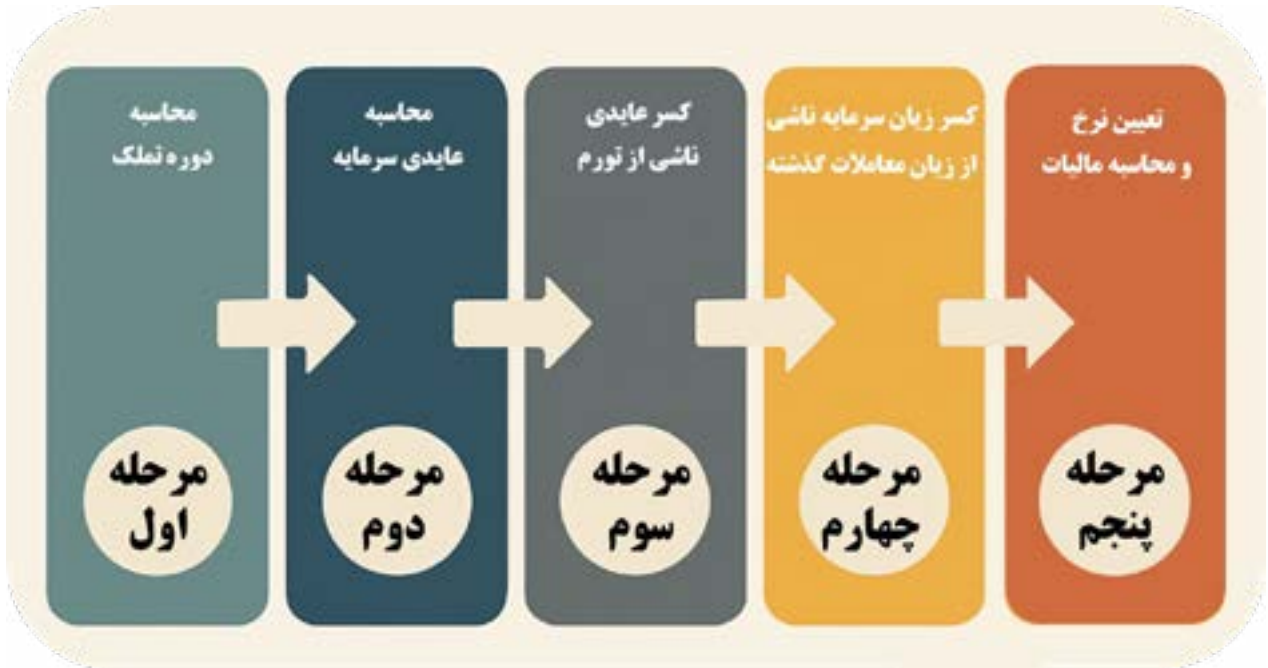
- عایدی سرمایه کمتر از ۲ میلیارد ریال: ۱۵ درصد؛
- عایدی سرمایه بین ۲ تا ۴ میلیارد ریال: ۲۰ درصد؛

۱. تبصره «۳» و «۸» ماده (۴۹) قانون مالیات‌های مستقیم.

● عایدی سرمایه بیش از ۴ میلیارد ریال: ۲۵ درصد.

اما در صورتی که دوره تملک کمتر از یک سال باشد، نرخ مالیات ۱۰ واحد درصد بالاتر از بالاترین نرخ پلکانی یعنی معادل ۳۵ درصد، خواهد بود.^۱ سپس، با استفاده از عایدی سرمایه مشمول و نرخ تعیین شده و نیز با لحاظ معافیت‌های سالیانه، مالیات بر عایدی سرمایه محاسبه خواهد شد. شکل ۲ نمایی کلی از پنج مرحله فوق را نشان می‌دهد.

شکل ۲. مراحل محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه

مأخذ: یافته‌های گزارش.

۲-۴. پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه

در این بخش روش‌های پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه و مواعد آن تشریح می‌شود. اخذ مالیات بر عایدی سرمایه به دو روش سالیانه و کسر در منبع (علی‌الحساب) انجام می‌گیرد.

الف) پرداخت سالیانه

مالیات بر عایدی سرمایه در زمان صدور صورتحساب الکترونیکی انتقال خودروی سواری، به اشخاص غیر تجاری تعلق خواهد گرفت. همچنین تا پایان اردیبهشت سال بعد امکان صدور صورتحساب الکترونیکی برای واریز وجه به حساب‌های غیر تجاری و پرداخت‌های نقدی وجود دارد. پس از آن سازمان امور مالیاتی کشور موظف است حداکثر تا پایان خرداد ماه هر سال، بر اساس اطلاعات صورتحساب‌های الکترونیکی، مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیر تجاری در سال گذشته را محاسبه و از طریق کارپوشه غیر تجاری به اطلاع آنها برساند. موعد پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه برای اشخاص غیر تجاری حداکثر ظرف سه ماه پس از اعلام آن توسط سازمان امور مالیاتی کشور است و اشخاص موظفند مالیات متعلق را در این بازه زمانی پرداخت کنند.^۲ شکل ۳ نمایی کلی از مواعد فوق را نشان می‌دهد.

۱. تبصره «۱» و «۶» ماده (۴۹) قانون مالیات‌های مستقیم.
۲. تبصره «۱» ماده (۱۶) مکرر) قانون پایه‌های روشگاهی و سامانه مؤدیان.

شکل ۳. زمان‌بندی تهیه اظهارنامه پیش‌فرض و مواعد پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه مطابق قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی

مأخذ: یافته‌های گزارش.

در صورت پرداخت زودتر یا دیرتر از موعد مقرر، مشوق‌ها و جریمه‌هایی به شرح زیر اعمال می‌شود:

- **تخفیف پرداخت پیش از موعد:** در صورت پرداخت زودتر از موعد، به‌ازای هر ماه، تخفیف دو و نیم درصد (۲.۵٪) از مبلغ مالیات در نظر گرفته می‌شود.
- **جریمه تأخیر در پرداخت:** در صورت تأخیر در پرداخت، به‌ازای هر ماه، جریمه‌ای معادل دو و نیم درصد (۲.۵٪) از مبلغ مالیات اضافه می‌شود.

صورتحساب‌های الکترونیکی که به دلایل زیر پس از موعد مقرر صادر، اصلاح یا ابطال می‌شوند، از این مواعد پرداخت مستثنی هستند:

● آرای لازم‌الاجرای مراجع قضایی

- در مواردی که به تأیید هیأت حل اختلاف مالیاتی و با ارائه اسناد مستند، عدم انجام تکالیف ناشی از عوامل خارج از اراده شخص یا معاذیر قانونی و شرعی باشد.^۱

سازمان امور مالیاتی کشور موظف است این صورتحساب‌های الکترونیکی را مطابق آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۶ مکرر) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان [۳]، مبنای محاسبه مالیات قرار دهد.

(ب) پرداخت کسر در منبع

مطابق قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی [۱]، سازمان امور مالیاتی کشور موظف است حداکثر ظرف ۳ سال پس از استقرار بستر اجرایی، امکان استعلام برخط مالیات علی‌الحساب را برای فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران فراهم کند. کلیه اشخاص غیرتجاری مکلف هستند مالیات بر عایدی سرمایه را در زمان انتقال، به‌صورت علی‌الحساب از طریق مراکز تعویض پلاک پرداخت کنند. در صورت عدم پرداخت مالیات علی‌الحساب، مراکز تعویض پلاک مجاز به انجام انتقال خودروهای سواری مشمول مالیات نخواهند بود. لازم به ذکر است در محاسبه مالیات علی‌الحساب، عایدی سرمایه هر دارایی به‌صورت مجزا در نظر گرفته می‌شود.^۲

۵-۲. سایر احکام مربوط به مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیرتجاری

این بخش به سایر احکام در قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی می‌پردازد که در فرایند محاسبه و وصول مالیات بر عایدی سرمایه کاربرد

۱. تبصره «۲» ماده (۱۶ مکرر) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.

۲. تبصره «۱» ماده (۵۰) قانون مالیات‌های مستقیم.

دارند. این موارد در ادامه تشریح می‌شوند:

(الف) ابطال صورتحساب الکترونیکی از طریق مواردی نظیر اقاله، فسخ، انفساخ، ابطال معامله: اقاله، فسخ، انفساخ یا ابطال معاملات، به‌عنوان یک معامله جدید در نظر گرفته نخواهد شد و صورتحساب الکترونیکی معاملات مذکور باطل می‌شود. در این شرایط، سازمان امور مالیاتی موظف است پس از بررسی مجدد شرایط اعطای معافیت‌ها، اظهارنامه پیش‌فرض را به‌روزرسانی کرده و مالیات‌های متعلق را مجدداً محاسبه کند^۱

(ب) برخورد با تخلفاتی نظیر بیش‌اظهاری و کم‌اظهاری در معاملات: تخلفات در معاملات اشخاص غیرتجاری عمدتاً شامل کم‌اظهاری و بیش‌اظهاری قیمت‌ها می‌شود، در ادامه هر یک با ذکر مثال تشریح می‌شود:

۱ کم‌اظهاری: وقتی فروشنده قیمت فروش را کمتر از ارزش واقعی اظهار می‌کند. به‌عنوان مثال، شخص (الف) خودروی سواری خود را واقعاً به قیمت ۱۰۰ میلیون تومان به شخص (ب) فروخته است، اما قیمت فروش در صورتحساب الکترونیکی ۵۰ میلیون تومان اعلام شده است. این کم‌اظهاری باعث می‌شود مالیات کمتر از میزان واقعی محاسبه شود.

۲ بیش‌اظهاری: وقتی فروشنده قیمت فروش را بیشتر از ارزش واقعی اظهار می‌کند. به‌عنوان مثال، شخص (الف) خودروی سواری خود را واقعاً به قیمت ۱۰۰ میلیون تومان به شخص (ب) فروخته است، اما هر دو شخص با هماهنگی یکدیگر قیمت فروش را در صورتحساب الکترونیکی ۱۵۰ میلیون تومان اعلام کرده‌اند تا خریدار در معامله بعدی مالیات کمتری بدهد.

در صورتی که بیش‌اظهاری طرفین معامله بر اساس اسناد مثبت‌نظیر ارزش روز دارایی در خصوص قیمت معامله برای سازمان مالیاتی محرز شود و انتقال‌دهنده در خصوص دارایی مذکور مشمول مالیات بر عایدی سرمایه نباشد، در انتقال بعدی، ارزش روز خودروی سواری به‌عنوان قیمت خرید در نظر گرفته می‌شود.

همچنین در صورتی که کم‌اظهاری طرفین معامله بر اساس اسناد مثبت‌نظیر ارزش روز دارایی در خصوص قیمت معامله برای سازمان مالیاتی محرز شود یا انتقال به‌صورت محاباتی انجام شده باشد، مبنای تعیین قیمت خرید برای انتقال بعدی، ارزش روز دارایی خواهد بود.^۲ این سازوکار باعث می‌شود سازمان امور مالیاتی بتواند قیمت واقعی دارایی را شناسایی کرده و مالیات را عادلانه محاسبه کند.

۳. مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه در خصوص اشخاص تجاری

در این قانون دو دسته اشخاص تجاری و غیرتجاری مشمول مالیات شده‌اند، در بخش قبلی توضیحات مربوط به مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیرتجاری ارائه شد. در مورد اشخاص تجاری، عایدی حاصل از انتقال هر نوع وسایل نقلیه جزء درآمد این اشخاص محسوب می‌شود و بر اساس قانون مالیات‌های مستقیم [۲]، مشمول مالیات بر درآمد صاحبان مشاغل یا مالیات عملکرد اشخاص حقوقی می‌شود. باین حال، تا پیش تصویب قانون مالیات بر سفته‌بازی و سوداگری و تعیین سازوکار اجرایی مشخص، بسیاری از این مالیات‌ها به‌دلیل نبود بستر اجرایی دقیق برای رصد معاملات شناسایی نمی‌شد. فراهم شدن بسترهای اجرایی مطابق قانون مانند صدور صورتحساب الکترونیکی، باعث شفافیت و تسهیل فرایند مالیاتی شده و امکان شناسایی، محاسبه و وصول دقیق این مالیات‌ها را فراهم می‌کند.

فلسفه اصلی تفکیک میان اشخاص تجاری و غیرتجاری آن است که ماهیت اقتصادی دارایی‌ها و انگیزه نگهداری یا انتقال آنها در دو گروه مذکور متفاوت است. دارایی‌های مرتبط با فعالیت اقتصادی اشخاص تجاری بخشی از چرخه تولید، توزیع یا ارائه خدمات محسوب می‌شوند

۱. ماده (۵۱) قانون مالیات‌های مستقیم.

۲. بند «د» ماده (۴۸) قانون مالیات‌های مستقیم.

و تغییر ارزش آنها به طور مستقیم با عملکرد اقتصادی بنگاه ارتباط دارد. از این رو، عایدی حاصل از انتقال این دارایی‌ها باید به عنوان بخشی از نتایج فعالیت اقتصادی مؤدی تلقی شود و در محاسبه سود و زیان کل فعالیت اقتصادی منظور شود. در نتیجه، در صورت **زیان ده بودن فعالیت اقتصادی**، این زیان در محاسبه مالیات بر عایدی حاصل از انتقال دارایی با هدف حمایت از فعالیت‌های اقتصادی اثرگذار خواهد بود. در مقابل، دارایی‌های اشخاص غیر تجاری (دارایی‌های شخصی) معمولاً با هدف مصرف تملک می‌شوند و عایدی حاصل از انتقال آنها ماهیتاً مستقل از فعالیت اقتصادی است. بنابراین، مالیات بر عایدی سرمایه در خصوص این دارایی‌ها به صورت جداگانه و با لحاظ معافیت‌های اشخاص غیر تجاری مثل معافیت شخصی و معافیت خانواری محاسبه و اخذ می‌شود.

از این رو، اشخاص تجاری مطابق قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی [۱] مکلف شده‌اند دارایی‌های مرتبط با فعالیت اقتصادی خود را به سازمان امور مالیاتی اظهار کنند تا تمایز میان دارایی‌های مرتبط با فعالیت اقتصادی و غیر مرتبط با فعالیت اقتصادی شخص تجاری به صورت شفاف مشخص شود.

لذا با توجه به توضیحات فوق، در ادامه صرفاً به تشریح برخی مواردی که در قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی، در خصوص اشخاص تجاری تصریح شده پرداخته می‌شود:

الف) انتقال خودروی سواری غیر مرتبط با فعالیت شغلی: اشخاص تجاری حقیقی در صورت انجام معاملات غیر مرتبط با فعالیت شغلی خود، مشمول مالیات با قواعد اشخاص غیر تجاری خواهند شد. به عبارت دیگر پس از احراز غیر مرتبط بودن انتقال توسط این اشخاص، آن معامله در کارپوشه غیر تجاری شخص ثبت شده و مشمول قواعد مربوط به معاملات اشخاص غیر تجاری می‌شود. برای مثال زمانی که یک نانو اقدام به فروش یک خودروی سواری کرده و ادعا کند که این خودروی سواری مرتبط با فعالیت اقتصادی او نبوده، بر اساس قانون، انتقال این خودروی سواری مشمول مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیر تجاری خواهد شد.^۱

ب) اشخاص تجاری فعال در مناطق آزاد تجاری-صنعتی: انتقال وسایل نقلیه مشمول مقررات شماره گذاری متعلق به اشخاص تجاری دارای مجوز فعالیت از مراجع ذی صلاح در مناطق آزاد تجاری-صنعتی که دارای شماره انتظامی مختص این مناطق باشند، از پرداخت مالیات معاف خواهند بود. در مقابل، اگر این وسایل نقلیه، فاقد شماره انتظامی مختص این مناطق باشند، همچون سرزمین اصلی مشمول مالیات خواهند شد. در این حالت، اگر انتقال انجام شده غیر مرتبط با فعالیت شغلی باشد، مشمول قوانین اشخاص غیر تجاری شده و در غیر این صورت همچون اشخاص تجاری مستقر در سرزمین اصلی، مشمول مالیات می‌شود.^۲

ج) تعیین نرخ مالیات: در خصوص اشخاص تجاری برخلاف اشخاص غیر تجاری، نرخ مالیات ارتباطی با دوره تملک ندارد و عایدی سرمایه انتقال وسایل نقلیه متعلق به اشخاص تجاری مشمول نرخ مقرر در ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم [۲]، خواهد بود.

۱. تبصره «۴» ماده (۴۶) قانون مالیات‌های مستقیم.
۲. تبصره «۴» ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم.

۴. بستر اجرایی محاسبه و اخذ مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه

صورتحساب الکترونیکی انتقال وسایل نقلیه، نقش کلیدی در محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه دارد؛ زیرا تمامی اطلاعات لازم برای شناسایی دارایی انتقال یافته، تعیین دوره تملک و محاسبه عایدی سرمایه حاصل از انتقال را در اختیار سازمان مالیاتی قرار می‌دهد. در ادامه، نمونه صورتحساب الکترونیکی پیشنهادی بر اساس متن قانون برای انتقال وسایل نقلیه بر اساس اطلاعات فرضی به منظور محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال وسایل نقلیه در شکل ۴ نمایش داده شده است. مطابق این شکل، شش بخش در صورتحساب الکترونیکی وجود دارد.

۱ بخش اطلاعات سرآمد صورتحساب الکترونیکی: در این جدول، اقلام اطلاعاتی مربوط به شناسایی صورتحساب الکترونیکی درج می‌شود. اقلام اطلاعاتی این جدول شامل شماره منحصر به فرد مالیاتی صورتحساب الکترونیکی، تاریخ و زمان صدور صورتحساب الکترونیکی، نوع صورتحساب الکترونیکی، شماره منحصر به فرد مالیاتی صورتحساب مرجع^۱، الگو و موضوع صورتحساب الکترونیکی و شماره اقتصادی صادر کننده صورتحساب الکترونیکی خواهد بود.

۲ بخش اطلاعات طرفین انتقال: شامل دو بخش زیر است:

الف) اطلاعات انتقال دهنده: بسته به تجاری و غیر تجاری بودن انتقال دهنده، شماره اقتصادی و شماره ملی یا شماره اختصاصی (فراگیر) اتباع خارجی وی در این بخش درج می‌شود. برای بررسی معافیت‌های مالیات بر عایدی سرمایه، وضعیت سرپرست خانوار بودن و تعداد خودروهای سواری تحت مالکیت انتقال دهنده غیر تجاری نیز در این بخش درج می‌شود.

ب) اطلاعات انتقال گیرنده: بسته به تجاری و غیر تجاری بودن انتقال گیرنده، شماره اقتصادی و شماره ملی یا شماره اختصاصی (فراگیر) اتباع خارجی وی در این بخش درج می‌شود.

۳ بخش اطلاعات وسیله نقلیه: در این جدول، اطلاعات موضوع انتقال نظیر شناسه یکتای وسیله نقلیه به منظور رهگیری زنجیره انتقال مالکیت وسیله نقلیه، نوع وسیله نقلیه شامل خودروی سواری و سایر وسایل نقلیه، نوع شماره انتظامی شامل وسایل نقلیه دارای شماره انتظامی مختص سرزمین اصلی و وسایل نقلیه دارای شماره انتظامی مناطق آزاد تجاری-صنعتی به منظور بررسی معافیت‌های مالیاتی، تاریخ و قیمت خرید و صورتحساب الکترونیکی خرید وسیله نقلیه برای محاسبه دوره تملک و عایدی سرمایه، تیپ و مدل برای خوانایی بهتر طرفین صورتحساب الکترونیکی درج می‌شود.

۴ بخش اطلاعات نوع و مشخصات انتقال: در این جدول، به مشخصات انتقال شامل قیمت فروش برای شناسایی ارزش معامله، میزان انتقال مالکیت، انواع خاص انتقال مالکیت نظیر انتقال‌های قهری، انتقال بلاعوض و شناسه یکتاکننده اسناد قضایی برای رهگیری و بررسی حکم لازم الاجرای مرجع قضایی پرداخته می‌شود.

۵ بخش اطلاعات پرداخت: در این جدول، روش تسویه شامل نقدی، نسیه و ترکیبی از این دو حالت، تاریخ تسویه جهت شناسایی مدل پرداخت معاملات درج می‌شود. همچنین، در صورتی که پرداخت ثمن معامله به صورت معاوضه یا تهاتر انجام شده باشد، شماره منحصر به فرد مالیاتی صورتحساب‌های الکترونیکی متناظر باید ثبت شود. علاوه بر موارد فوق، جهت تناظر میان صورتحساب‌های الکترونیکی و تراکنش‌های مربوط به آن، باید شناسه یکتای تراکنش یا تراکنش‌های مربوط به این صورتحساب الکترونیکی نیز درج شود.

۵ بخش اطلاعات مالیاتی: در این جدول، مبلغ مالیات نقل و انتقال و مبلغ مالیات بر عایدی سرمایه علی الحساب^۲ درج می‌شود.

۱. در زمانی که موضوع صورتحساب الکترونیکی، اصلاحی یا ابطالی باشد، مورد استفاده قرار می‌گیرد.
۲. این قلم، سه سال پس از استقرار بستر اجرایی الزامی خواهد شد.

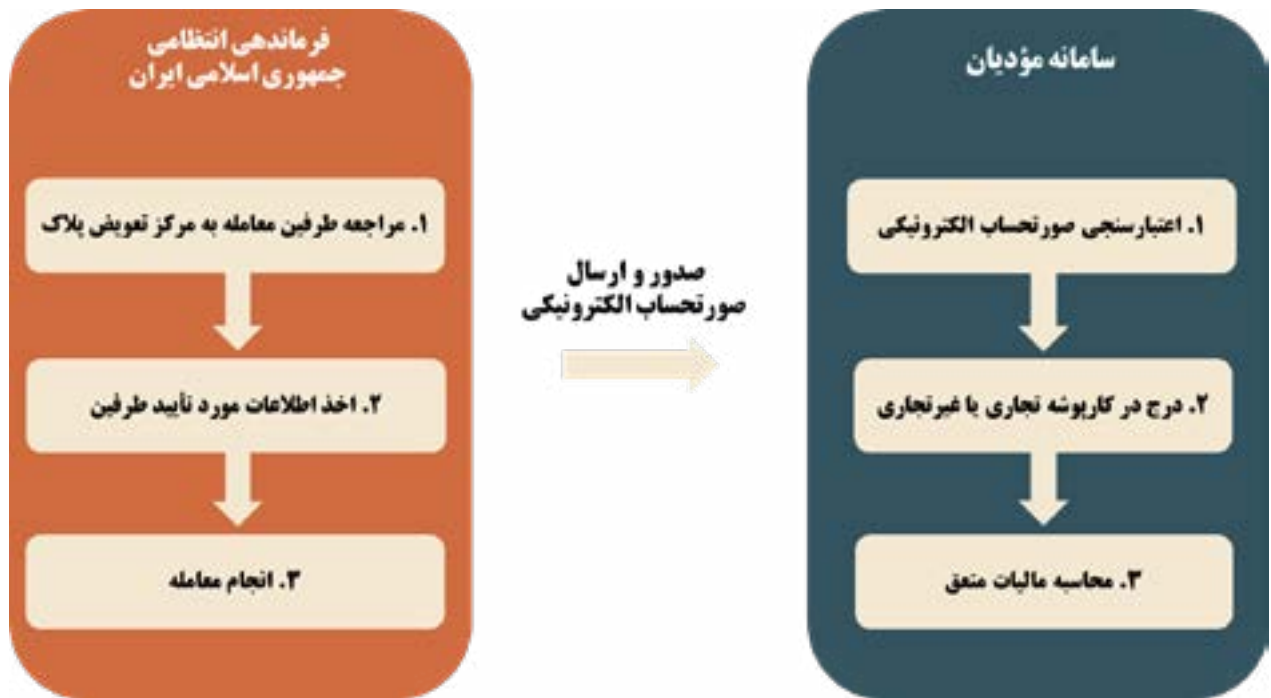
شکل ۴. صورتحساب الکترونیکی فرضی انتقال وسایل نقلیه مطابق قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی

شماره منحصریفرید مالیاتی:		شماره منحصریفرید مالیاتی صورتحساب مرجع:	
IF43/14/12		ABC0123456789123456789	
تاریخ و زمان صدور صورتحساب:		شماره اقتصادی صادرکننده صورتحساب:	
IF:27:3+		14784567891234	
نوع صورتحساب:		نوع صورتحساب:	
نوع چهارم		نوع چهارم	
موضوع صورتحساب: املاک		موضوع صورتحساب: املاک	
صورتحساب الکترونیکی انتقال وسایل نقلیه			
اطلاعات طرفین انتقال			
اطلاعات انتقال‌دهنده			
نوع شخص:	نام:	شماره ملی / شماره اختصاصی (فراگیر) اتباع خارجی:	شماره اقتصادی:
ایر تجاری	جواد اسماعیلی	F020871234	-
تعداد خودروهای سواری تحت مالکیت:	وضعیت سرپرست خانوار:	سرپرست خانوار ☒ عضو خانوار ☐	
۱			
اطلاعات انتقال‌گیرنده			
نوع شخص:	نام:	شماره ملی / شماره اختصاصی (فراگیر) اتباع خارجی:	شماره اقتصادی:
غیر تجاری	علی رضایی	1234567890	-
اطلاعات وسیله نقلیه			
نوع وسیله نقلیه ملزم به شماره‌گذاری:	شماره وسیله نقلیه:	نوع شماره انتظامی:	تاریخ تسلک وسیله نقلیه توسط انتقال‌دهنده:
خودروی سواری ☒ سایر وسایل نقلیه ☐	KRWQ251V1PVC14354	مختص سرزمین اصلی ☒ مناطق آزاد تجاری-صنعتی ☐	IF00/02/17
شناسه یکتای وسیله نقلیه:	شماره منحصریفرید مالیاتی صورتحساب الکترونیکی خرید:	تیب: پژو ۲۰۲	قیمت خرید: ۲,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
		مدل: ۱۳۹۰	
اطلاعات نوع و مشخصات انتقال			
نوع خاص انتقال مالکیت:	قیمت فروش:	واحد اندازه‌گیری:	شناسه یکتاکننده اسناد قضایی:
انتقال فهری اثری ☐ انتقال فهری اجرائی ☐ سایر انتقال‌های فهری ☐ انتقال بلاعوض به اعضای خانوار یا پدر یا مادر یا اجداد یا فرزندان ☐ انتقال بلاعوض به سایر اشخاص ☐	۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	سهم ☐ دانگ ☒	میزان انتقال مالکیت: ۶
اطلاعات پرداخت			
روش تسویه:	شماره یکتای تراکنش(های) متناظر:	مبلغ پرداختی نقدی:	تاریخ تسویه:
نقدی ☒ تسویه ☐ تسویه ☐	e4567-e89b-12d3-e456-426655440000123	۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال	-
اطلاعات مالیاتی			
مبلغ مالیات نقل و انتقال:	مبلغ مالیات بر عایدی سرمایه علی‌الحساب:		
۳۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال	۰ ریال		

مأخذ: یافته‌های گزارش.

مطابق قانون، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است برای هر تعویض شماره انتظامی (پلاک) وسایل نقلیه‌ای که طبق قانون ملزم به شماره‌گذاری هستند، صورتحساب الکترونیکی صادر کند.^۱ فرایند صدور صورتحساب الکترونیکی انتقال وسایل نقلیه مطابق شکل ۵ در ادامه تشریح می‌شود.

شکل ۵. فرایند صدور صورتحساب الکترونیکی انتقال وسایل نقلیه

مأخذ: یافته‌های گزارش.

پس از مراجعه طرفین معامله برای تعویض پلاک وسایل نقلیه مشمول شماره‌گذاری، اطلاعات معامله نظیر اطلاعات هویتی طرفین معامله، تاریخ معامله و قیمت مورد توافق طرفین معامله توسط فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در قالب صورتحساب الکترونیکی جمع‌آوری و برای سازمان امور مالیاتی کشور ارسال می‌شود. اظهار این اطلاعات از سوی طرفین معامله به منزله تأیید تمامی اطلاعات مندرج در صورتحساب الکترونیکی خواهد بود.

لازم به ذکر است در قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی [۱]، یکی از احکام مهم ناظر بر پیش‌گیری از فرار مالیاتی و سوءاستفاده از ابزارهای حقوقی در پوشش معاملات، مربوط به وکالت‌های بلاعزل در انتقال دارایی‌هاست. بر اساس حکم صریح قانون، اعطای وکالت بلاعزل که متضمن اختیار فروش یا انتقال قطعی دارایی است، در قوانین مالیاتی، «انتقال» تلقی شده و دفاتر اسناد رسمی مکلفند نسبت به صدور صورتحساب الکترونیکی وکالت بلاعزل انتقال خودروی سواری اقدام کنند و تمام احکام مندرج در قوانین مالیاتی در این خصوص نظیر پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه توسط انتقال‌دهنده جاری خواهد بود. فلسفه اصلی این حکم، جلوگیری از دورزدن قانون و بی‌اثر شدن نظام مالیات بر عایدی سرمایه است. در صورت عدم وجود این حکم، احتمالاً اشخاص ترجیح می‌دادند با اعطای وکالت‌نامه‌های بلاعزل به جای انجام معامله رسمی، عملاً انتقال مالکیت را بدون ثبت انتقال رسمی انجام بدهند تا از پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه اجتناب کنند. در نتیجه، چنانچه این سازوکار در قانون پیش‌بینی نمی‌شد، زمینه گسترش این نوع وکالت‌ها و افزایش فعالیت‌های سوداگری بدون پرداخت مالیات فراهم می‌شد که در نهایت به کاهش اثربخشی و کارآمدی قانون منجر می‌شد. بر این اساس، تلقی وکالت بلاعزل به‌منزله انتقال، علاوه بر جلوگیری از فرار مالیاتی، موجب افزایش شفافیت اقتصادی، ردیابی دقیق گردش دارایی‌ها و تحقق عدالت مالیاتی خواهد شد.

۱. جزء «۲» بند «ث» ماده (۱۶ مکرر) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.

۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی با هدف ایجاد هزینه برای فعالیت‌های سوداگرانه، بهبود عدالت مالیاتی، حمایت از تولید به تصویب رسیده است. به‌طور کلی دو دسته اشخاص تجاری و غیر تجاری مشمول مالیات شده‌اند، اما تمرکز قانون، عمدتاً روی معاملات اشخاص غیر تجاری است.

در این گزارش با توجه به اینکه تمرکز قانون عمدتاً روی معاملات خودروی سواری متعلق به اشخاص غیر تجاری و معاملات وسایل نقلیه مشمول شماره‌گذاری متعلق به اشخاص تجاری است، برخی از مهم‌ترین نکات پیرامون این موضوع‌ها، در دسته‌بندی‌های زیر آورده شده است:

الف) صدور صورتحساب الکترونیکی انتقال وسایل نقلیه برای کلیه اشخاص تجاری و غیر تجاری

۱ بر اساس بخش بستر اجرایی قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی صدور صورتحساب الکترونیکی انتقال وسایل نقلیه بر عهده فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (شخص ثالث) در زمان تعویض پلاک است.

۲ اطلاعات مندرج در صورتحساب الکترونیکی نظیر قیمت معامله، تاریخ انجام معامله و اطلاعات هویتی طرفین معامله مبنای محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت.

۳ بر اساس قانون، سازمان امور مالیاتی کشور مکلف شده است برای کلیه اشخاص غیر تجاری، خلاصه‌ای از اطلاعات موجود در سامانه مؤدیان نظیر صورتحساب‌های الکترونیکی خرید و فروش را به‌عنوان اظهارنامه پیش‌فرض تهیه کند. همچنین مالیات متعلق و مالیات علی‌الحساب پرداخت شده نیز در این اظهارنامه درج خواهد شد.

ب) نکات معاملات خودروی سواری برای اشخاص غیر تجاری

۱ در مورد معافیت‌های اشخاص غیر تجاری: قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی معافیت‌های مختلفی به‌منظور عدم درگیری با عموم جامعه و حمایت از خانوارها در نظر گرفته شده است. تعدد و میزان معافیت‌های این قانون به‌گونه‌ای است که تعداد بسیار کمی از اشخاص غیر تجاری جامعه که نسبت به خرید و فروش مکرر اقدام می‌کنند، مشمول این مالیات می‌شوند.

۲ در مورد نرخ مالیات: اگر دوره تملک یک سال یا بیشتر باشد، نرخ مالیات بر اساس پلکان درآمدی ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم [۲]، خواهد بود و در صورتی که دوره تملک کمتر از یک سال باشد، نرخ مالیات ۱۰ واحد درصد بالاتر از بالاترین نرخ ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم یعنی سی و پنج درصد (۳۵٪)، اعمال خواهد شد.

۳ در مورد تعدیل تورم: در محاسبه عایدی سرمایه حاصل از انتقال خودرو سواری توسط اشخاص غیر تجاری، تعدیل تورم لحاظ می‌شود. نحوه تعدیل تورم به این صورت است که در محاسبه عایدی سرمایه به جای قیمت خرید، قیمت خرید تعدیل شده در نظر گرفته می‌شود و منظور از قیمت خرید تعدیل شده، حاصل ضرب «قیمت خرید» در نسبت «شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در تاریخ انتقال» به «شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو سال بعد از تاریخ تملک» خواهد بود. شاخص مذکور بر اساس آخرین اعلام مرکز آمار ایران در نظر گرفته خواهد شد.

۴ در مورد زیان سرمایه: در صورتی که دوره تملک بیشتر از یک سال باشد و قیمت خرید بیشتر از قیمت فروش باشد، زیان ناشی از این انتقال ثبت و این زیان‌ها تحت عنوان استهلاک از مجموع عایدی‌های مشمول مالیات در همان سال یا سال‌های آتی، کسر می‌شود.

۵ در مورد موعد پرداخت مالیات: با توجه به اینکه سازمان امور مالیاتی کشور موظف است حداکثر تا پایان خرداد ماه هر سال، بر

اساس اطلاعات صورتحساب‌های الکترونیکی، مالیات متعلق به اشخاص غیر تجاری را تعیین و از طریق کارپوشه غیر تجاری به اطلاع آنها برساند؛ مطابق متن قانون موعده پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه برای اشخاص غیر تجاری حداکثر ظرف سه ماه پس از این اعلام (یعنی حداکثر تا پایان شهریور ماه) است و اشخاص موظفانند مالیات متعلق را در این بازه زمانی پرداخت کنند. پرداخت زودتر از موعد مشمول مالیات ۲/۵ درصدی به‌ازای هر ماه و همچنین تأخیر در پرداخت مشمول جریمه‌ای معادل ۲/۵ درصد به‌ازای هر ماه می‌شود.

۶ در مورد مالیات نقل و انتقال: مطابق قانون در صورتی که مالیات بر عایدی سرمایه حاصل از انتقال خودروی سواری با دوره تملک یک سال و بیشتر از آن، کمتر از مالیات نقل و انتقال پرداخت شده باشد، خودروی سواری مذکور مشمول مالیات بر عایدی سرمایه نخواهد بود.

ج) نکات معاملات و وسایل نقلیه مشمول شماره‌گذاری برای اشخاص تجاری

۱ در مورد با اشخاص تجاری: با توجه به اینکه به‌طور کلی، انتقال وسایل نقلیه توسط این اشخاص در قالب مالیات بر درآمد صاحبان مشاغل و مالیات عملکرد اشخاص حقوقی مشمول مالیات می‌شود؛ قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی، صرفاً در خصوص برخی موارد نظیر انتقال وسایل نقلیه مشمول مقررات شماره‌گذاری غیر مرتبط با فعالیت شغلی اشخاص تجاری حقیقی و نیز برخی معافیت‌ها نظیر معافیت اشخاص تجاری فعال در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و برای انتقال خودروهای سواری دارای شماره انتظامی این مناطق، تمرکز دارد.

۲ در مورد انتقال وسایل نقلیه غیر مرتبط با فعالیت اشخاص تجاری: در صورت انجام معاملات غیر مرتبط با فعالیت شغلی توسط اشخاص تجاری حقیقی، مشمول مالیات با قواعد اشخاص غیر تجاری خواهند شد. همچنین، در صورت انجام معاملات غیر مرتبط با حوزه فعالیت اشخاص تجاری حقوقی، از امتیاز کسر عایدی ناشی از تورم (تعدیل تورمی) در محاسبه عایدی سرمایه محروم خواهند شد.

۳ در مورد اشخاص تجاری فعال در مناطق آزاد تجاری-صنعتی: انتقال وسایل نقلیه مشمول مقررات شماره‌گذاری متعلق به اشخاص تجاری دارای مجوز فعالیت از مراجع ذیصلاح در مناطق آزاد تجاری-صنعتی در صورتی که دارای شماره انتظامی مختص آن مناطق باشند، معاف از مالیات و در غیر این صورت مشابه اشخاص تجاری مستقر در سرزمین اصلی مشمول مالیات خواهد شد.^۱

۴ در مورد نرخ مالیات اشخاص تجاری: برخلاف اشخاص غیر تجاری، نرخ مالیات ارتباطی با دوره تملک ندارد و عایدی سرمایه انتقال وسایل نقلیه متعلق به اشخاص تجاری مشمول نرخ مقرر در ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم [۲]، خواهد بود.

«قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی» با تکیه بر اطلاعات مندرج در صورتحساب‌های الکترونیکی، گامی مؤثر در جهت ارتقای کارایی و تحقق عدالت در نظام مالیاتی کشور محسوب می‌شود. تحقق کامل اهداف این قانون، منوط به استقرار دقیق بستر اجرایی توسط سازمان امور مالیاتی ظرف حداکثر بیست ماه، همکاری مؤثر اشخاص ثالث در صدور صورتحساب الکترونیکی و نیز آموزش و فرهنگ‌سازی صحیح مالیاتی برای مردم است.

۱. تبصره «۴» ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم.

۶. پیوست‌ها

۶-۱. انواع معافیت‌های مالیات بر عایدی سرمایه برای اشخاص غیر تجاری

۶-۱-۱. معافیت‌های موقت

بند (ه) ماده (۴۷) قانون	دوره تنفس سه ساله برای خودروهای تملک‌شده پیش از استقرار بستر اجرایی
-------------------------	---

۶-۱-۲. معافیت‌های دائمی

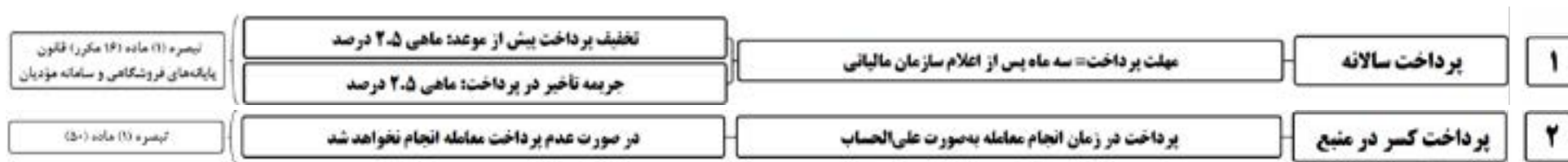
بند (ب) ماده (۴۷) قانون	انتقال تنها خودروی سواری با دوره تملک بیش از یک سال	معافیت‌های تعدادی
تبصره (۳) بند (ب) ماده (۴۷) قانون	انتقال خودروی سواری اولیه (با دوره تملک بیش از یک سال) حداکثر شش ماه پس از خرید خودروی سواری دوم	
تبصره (۱) بند (ب) ماده (۴۷) قانون	انتقال یکی از دو خودروی سواری با دوره تملک بیش از یک سال	سرپرست خانوار
تبصره (۲) بند (ب) ماده (۴۷) قانون	انتقال یکی از دو خودروی سواری اولیه (با دوره تملک بیش از یک سال) حداکثر شش ماه پس از خرید خودروی سواری سوم	
تبصره (۱) بند (ب) ماده (۴۷) قانون	نقض شرط دوره تملک بیش از یک سال (در هر پنج سال)	انتقال‌های خاص
بند (و) ماده (۴۷) قانون	انتقال قهری نظیر ارث	
بند (ح) ماده (۴۷) قانون	انتقال بلاعوض نظیر هدیه و وقف	معافیت پایه
تبصره (۹) ماده (۴۹) قانون	معافیت سالانه به میزان موضوع ماده (۸۴) برای دارایی‌های با دوره تملک یک سال و بیش از آن	
تبصره (۵) ماده (۴۹) قانون	مالیات بر عایدی سرمایه با دوره تملک یک سال و بیش از آن > مالیات نقل و انتقال	آستانه مالیات نقل و انتقال

۲-۶. محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه اشخاص غیر تجاری

۱	تاریخ تسلط	وجود صورتحساب الکترونیکی خرید	انتقال بلاواسطه تسلط شده از اشخاص خانوار، پدر، مادر یا اجداد	تاریخ مندرج در صورتحساب الکترونیکی تاریخ تسلط انتخابی مذکور	نسخه ۲۶ ماده (۲۹) قانون
		عدم وجود صورتحساب الکترونیکی خرید	سایر انواع انتقال	تاریخ مندرج در صورتحساب الکترونیکی تسلط خودرزی سواری	بند (۲۸) ماده (۲۷) قانون بند (۱) ماده (۲۸) و نسخه ۲۶ ماده (۲۹) قانون
۲	تاریخ فروش	عدم وجود صورتحساب الکترونیکی خرید	وجود سند رسمی خرید	تاریخ مندرج در سند رسمی تسلط خودرزی سواری	بند (۲۷) ماده (۲۸) قانون
		عدم وجود سند رسمی خرید	تاریخ استقرار بستر اجرایی		
۳	دوره تسلط	فاصله زمانی تاریخ تسلط و تاریخ فروش			
۴	قیمت خرید	وجود صورتحساب الکترونیکی خرید	تسلط بلاواسطه تسلط شده از اشخاص خانوار، پدر، مادر یا اجداد	قیمت مندرج در صورتحساب الکترونیکی خرید انتخابی مذکور	نسخه ۲۶ ماده (۲۹) قانون
		عدم وجود صورتحساب الکترونیکی خرید	سایر انواع انتقال	قیمت مندرج در صورتحساب الکترونیکی خرید خودرزی سواری	بند (۲۸) ماده (۲۷) قانون بند (۱) ماده (۲۸) و نسخه ۲۶ ماده (۲۹) قانون
۵	قیمت فروش	عدم وجود صورتحساب الکترونیکی خرید	ارزش روز خودرزی سواری در تاریخ استقرار بستر اجرایی		بند (۲۷) ماده (۲۸) قانون
۶	عایدی سرمایه	میزان قیمت فروش نسبت به قیمت خرید آن			
۷	تعدیل تورمی	کسر عایدی ناشی از تورم از عایدی سرمایه			
		دوره تسلط کمتر از دو سال: عدم تعدیل	دوره تسلط بین دو تا پنج سال: کسر نسبی از عایدی ناشی از تورم	دوره تسلط بیش از پنج سال: کسر تمام عایدی ناشی از تورم	نسخه ۲۶ ماده (۲۷) و بند ۲ ماده (۲۸) قانون
۸	زمان سرمایه	کسر زمان حاصل از معاملات گذشته از عایدی سرمایه با رعایت دو شرط			
		دوره تسلط یک سال و بیش از آن	قیمت خرید بیشتر از قیمت فروش باشد		نسخه ۱۵ ماده (۲۹) قانون نسخه ۲۶ ماده (۲۷) قانون
۹	تعیین نرخ	دوره تسلط کمتر از یک سال			
		انتقال خودرزی تسلط شده به صورت ارب	نرخ حای بلکنای ماده (۱۴) قانون مالیات‌های مستقیم		نسخه ۱۱ و ۱۲ ماده (۲۷) قانون
		انتقال خودرزی تسلط شده به صورت سایر انواع انتقال	بالترین نرخ ماده (۱۴) + ۵۰ واحد درصد افزایش		نسخه ۲۶ ماده (۲۷) قانون

۳-۶. پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه توسط اشخاص غیر تجاری

منابع و مآخذ

- [۱] قانون مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی، مصوب ۱۴۰۴/۰۴/۰۸، مجلس شورای اسلامی.
- [۲] قانون مالیات‌های مستقیم، مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۰۳، مجلس شورای اسلامی.
- [۳] قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱، مجلس شورای اسلامی.
- [۴] قانون مالیات بر ارزش افزوده، مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۰۲، مجلس شورای اسلامی.

گزیده سیاستی

صدور صورتحساب الکترونیکی و انتقال وسایل نقلیه توسط فر اجا به عنوان شخص ثالث، گامی مؤثر جهت ارتقای عدالت در نظام مالیاتی کشور است. اطلاعات صورتحساب الکترونیکی مبنای محاسبه مالیات بر عایدی سر مایه، مالیات بر مجموع در آمد و مالیات بر در آمد اتفاقی می باشد.

مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی بازار ساوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۲۰۰۰ | صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ | پست الکترونیک: irc@males.ir

وبسایت: rc.males.ir